

UTDRAG FRA DEN LEKSIKRYPTISKE ENCYKLOPEDI

lamarckisme, fra den franske naturalisten Jean-Baptiste de Lamarck. Protodarwinistisk tese innen biologi som hevder at dyr arver egenskaper som foreldrene opparbeider seg. Kroneksemplet omhandler giraffevolusjon, hvor avkommene av giraffer som har strukket seg til toppen av trærne for å spise blader – og slik opparbeidet seg lengre hals – vil arve en lengre hals enn avkommene til giraffer som har holdt seg til laverehengende blader og som dermed har vedvart som korthalsede.

lamella, eller *hommelette*, fra fr. *homme* 'mann' og *omelette* 'omelett'. Psykoanalytisk begrep fra Jaques Lacans skole ment å illustrere libidoen, rent liv eller dødsdriften (alle betegnelser for det samme) som et ikke-eksisterende, udødelig, aseksuelt organ uten kropp. Sammenlignet med The Cheshire Cat fra *Alice i Eventyrland* (smilet uten kropp) og *Alien* (udødelig, vill, formbar) fra filmen med samme navn.

Whenever the membranes of the egg in which the foetus emerges on its way to becoming a new-born are broken, imagine for a moment that something flies off, and that one can do it with an egg as easily as with a man, namely the *hommelette*, or the *lamella*. The *lamella* is something extra-flat, which moves like the amoeba. It is just a little more complicated. But it goes everywhere. And as it is something – I will tell you shortly why – that is related to what the sexed being loses in sexuality, it is, like the amoeba in relation to sexed beings, immortal – because it survives any division, and scissiparous intervention. And it can turn around. Well! This is not very reassuring. But suppose it comes and envelopes your face while you are quietly asleep ... I can't see how we would not join battle with a being capable of these properties. But it would not be a very convenient battle. This *lamella*, this organ, whose characteristic is not to exist, but which is nevertheless an organ – I can give you more details as to its zoological place – is the libido. It is the libido, qua pure life instinct, that is to say, immortal life, irrepressible life, life that has need of no organ, simplified, indestructible life. It is precisely what is subtracted from the living being by virtue of the fact that it is subject to the cycle of sexed reproduction. And it is of this that all the forms of the objet a that can be enumerated are the representatives, the equivalents (Lacan, J., *The Seminar, Book XI, The Four Fundamental Concepts of Psychoanalysis*, p. 197–198).

Lacan diskuterer lamellaen først og fremst i sammenheng med speilstadiet (*stade du miroir*). Barnet er da 6–18 måneder gammelt og karakteriseres ved dets gjenkjenning av seg selv i sitt speilbilde. Denne gjenkjenningen er imidlertid problematisk for barnet fordi den egentlig er en mis-gjenkjenning (*méconnaissance*). Barnet identifiserer seg med speilbildet (ego-identifikasjon), fordi det gir det en følelse av helhet (en overdreven identifikasjon med ego er kimen til utvikling av narsissisme i voksen alder). Speilbildet er et idealbilde, men barnet er på ingen måte i nærheten av dette idealet da det ved dette stadiet har store problemer med å balansere og kontrollere sin egen kropp og bevegelser. Likevel måler barnet seg selv ut fra dette idealstandpunktet og det som ikke passer blir holdt skjult og fordrevet ned i dypet av psyken. Dette utilstrekkelige, uperfekte, men mest av alt fragmenterte, dog likevel vedvarende, formskiftende, skremmende, som kan dukke opp når som helst når selvbildet rakner, er lamella. Lamellaen kroppsliggjør et aspekt av Lacans forståelse av det Reelle (*le Réel*), den kroppslige, materielle, hselige, men også mest opprinnelige dimensjonen av mennesket, som må kontrasteres med det Symbolske (*le Symbolique*), som knyttes til språk og underbevissthet, og det Imaginære (*l'Imaginaire*), som blir koblet til ego, identitet og bevissthet. Sml. med Aristoteles' «kropp med organer» (*σώμα οργάνικον*) og Deleuzes begrep «kropp uten organer» (*corps sans organes*). E.H.S.

lapskausasui, fra ty. *Labskaus* – sauset rett med grønnsaker og kjøttbiter og lat. *causa sui* – 'sin egen årsak'. Alternativ betegnelse på den selvforårsakede ursuppen hvorfra materie, liv, ånd og Gud stammer. Som selvforårsakende førsteårsak blir dermed lapskausasui selve førstesannheten, noe som finner sitt etymologisk belegg fra gml.eng. *soð* 'sannhet'. At *soð* forøvrig også er kognat til gml.eng. *synn* 'synd' og lat. *sontis* 'skyldig' illustrerer skyldaspektet knyttet til sodd og lapskausspisingen utenfor fastetiden.